

os - pozri *abaxiálny, adaxiálny, bifokálny; enfiláda; optické doplnenie, antitéza; asymetria, symetria, farebná symetria; figura serpentinata /statua serpentinata/špirálová kompozícia, kruh s bodkou, interkolumnium/mezostylon; matematika*

Os Jan van - (†1808); holandský maliar a člen preslávenej umeleckej rodiny Van Os; otec maliara Pieter van Gerardus Os (†1839); známy je svojimi kvetinovými zátišíami; boli maľované v štýle Jana van Huysuma, s kvetinami zvyčajne prezentovanými na mramorovej rímse proti zelenému pozadiu; pozri *maliarske rodiny, holandskí maliari 18.st., kvetinoví umelci*

http://en.wikipedia.org/wiki/Jan_van_Os

<https://www.google.sk/search?q=Jan+van+Os&esqv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=VDhBVa-LHsPkyAPckYDwDw&ved=0CB4QsAQ&dpr=1>

J. van Os (?): - (18.st.)

J. van Os: Zátíšie s kvetmi, plodmi a hydinou (1774)

Os Pieter Frederik van - (†1892); maliar severného Holandska, syn a žiak *Pietera Gerardus van Os* (†1839) a vnuk *Jana van Os* (†1808); pracoval hlavne v duchu svojho otca; pozri *maliarske rodiny, amsterdamskí umelci, holandskí maliari 19.st.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Pieter_Frederik_van_Os

<https://www.google.sk/search?q=Os+Pieter+Frederik+van&espy=2&biw=1853&bih=995&site=w ebhp&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjSiofP4NHJA hXLnHIKHemVA-EOsAOIKA>

P. F. van Os: Jazdci a cestujúci pred hostincom (19.st.)

Os Pieter Gerardus van - (†1839); holandský maliar a rytec, člen renomovanej umeleckej rodiny Van Os; narodil v Haagu ako syn *Jana van Os* (†1808); jeho syn Pieter Frederik van Os (†1892) bol tiež maliarom; Pieter van Gerardus Os študoval u svojho otca a od roku 1794 do roku 1795 na Tekenaakademie v Haagu; počas tohto obdobia kopíroval obrazy Paulus Potter a Charles Dujardin; Pieter van Os mal obzvlášť rád námety zvierat a urobil taký vynikajúci kópiu jedného z Potterových diel, mladého býka, že ju kúpil Vilém V. Oranžský; keď dokončil jeho tréning, odišiel do Amsterdamu, kde sa živil predovšetkým maľbou skôr nevalných portrétnych miniatúr a dával hodiny kreslenia; okolo roku 1805 sa začal venovať produkcii obrazov krajínok s dobytkom a bol stále ešte silne ovplyvnený holandskými majstrami 17.st.; v 1813-1814 sa vyučil na kapitána dobrovoľníkov; to ho viedlo k pokusu maľovať vojenské objekty; pozri *holandskí maliari 19.st., haagskí umelci, hovädzí dobytok v umení*

https://en.wikipedia.org/wiki/Pieter_van_Os

<https://www.google.sk/search?q=Pieter+Gerardus+van+Os&espy=2&biw=1853&bih=995&tbn=i sch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiPgJ-U1tHJAhVkv3IKHWLyAiWQiR4Idg&dpr=1>

P. G. van Os: Lámanie ľadu loďou v Naardenu v januári 1814 (1814-1815)

P. G. van Os: Ostreľovanie Naardenu z rampy na Kommerrust 4. apríla 1814 (1814)

P. G. van Os: Kasematy v Maardenu 1814 (1814)

***os sveta/axis mundi** - v mytológiách symbolizovaná *falom*, *dubom* (*grécka mytológia*), *kaducetom* (pozri *kundalini*; *budhistické umenie*), *stromom života* (najmä kresťanstvo), *papyrusom* (egyptská mytológia), osemrukým bohom *Višnu* (*hinduizmus*); pozri *strom*, *Atlas* (Biedermann)

Biedermann: lat. *axis mundi*; u starovekých národov rozšírená predstava o architektúre kozmu; podľa tejto koncepcie sa vlastná sféra života chápala ako „ríša stredu“, ako centrum Zeme; vrcholom kozmickej architektúry bola Polárka, okolo ktorej sa otáčala hviezdna obloha; imaginárny oporný pilier nebeskej klenby tvorila krištáľová os, ktorá sa otáčala ako vreteno, alebo ho tvoril podporný svetový vrch alebo *kozmickej strom*; národy, ktoré pestovali *šamanizmus* a jeho hypnotické rituály, videli v osi sveta cestu spojenia s inými rovinami vesmíru a možnosť komunikovať s nadpozemskými aj podzemnými bytosťami (*bohmi* a *démonmi*); vyobrazenia osi sveta symbolizujú ideu stvorenia človeka a jeho začlenenie človeka do pevne usporiadaného vesmíru; praveké a staroveké podpory - posvätné koly *ašery*, kamenné *menhiry* a *obelisky* sú pôvodne výrazovou formou tohto archaického obrazu sveta; s predstavou svetovej osi súvisí *Atlas*, *babylonská veža*, *diamant*, *križ*, *omfalos*, *stĺp*, *strom*, *štvorec*, *veža*

Betz v súvislosti s číslom 8: v *hinduizme* má hlavný boh *Višnu* osem paží; je *osou sveta/axis mundi* a stelesňuje pevnosť kozmu; svojimi ôsmimi rukami udržuje svet (pozri *kozmozológia*)

***os vesmírna** - Biedermann v súvislosti s heslom *klinec*: severské národy vo svojich *archaických* predstavách o *vesmíre* spájali klinec s *Polárkou* ako vesmírnou osou, okolo ktorej sa otáča celá *nebeská kupola*

osa - v súvislosti s heslom *včela* a *bestiár*: svedkovia hovoria, že včely sa rodia z mŕtvol volov a tiel porazených teliat; to spôsobuje vznik červov, z ktorých sú neskoršie včely; včely sa rodí z volov rovnako, ako sršne pochádzajú z *koní*, trúdy z *mulov* a osy z *oslov*

Osie hniezdo

osada - pozri *Thrákia*, *urbanizmus*; *kolónia*

osadzovacie kladivo - jeden z typov *kamenického kladivka*; českými termíny sú *sedlík*, *prýskací kladivo*, *vlk osamelost'* - *samota*

osárium - z lat. *os* - kosť; priestor na ukladanie kostí zo zrušených *hrobov*, najmä na bývalých bojiskách, kostnica; pozri *cintorín*

oscillum -

<http://it.wikipedia.org/wiki/Oscillum>

osem - pozri *symboly číselné 8*

-osem, osmička: symbol dovŕšenia a regenerácie (oktogonálny pôdorys *baptistérií*, *krstiteľníc*), výtvare mu zodpovedá *oktogón*, obrazec medzi *štvorcom* (zemou) a *kružnicou* (nekonečnosť, večnosť); k symbolike čísla 8 sa viaže symbolika *lotosového kvetu*; pozri *osem kresťanských sviatostí*; *Osem bohov z Chmúnewu*; *lemniskáta/osmička ležatá*, *ogdoáda*, *oktáv*

osem blahoslavenstiev - 1. osem podmienok blaženosti, ktoré Ježiš vymenoval a rozobral v úvodu svojej *Kázne na hore* tak ako ich vymenoval *apoštol Matúš* vo svojom *evanjeliu* (5,3-12):

1. Blahoslavení chudobní v duchu lebo ich je kráľovstvo nebeské.

2. Blahoslavení krotkí,
lebo oni dedičmi zeme budú.

3. Blahoslavení, ktorí lačnejú a žíznia
po spravodlivosti, lebo oni nasýtení budú.

4. Blahoslavení milosrdní,
lebo oni milosrdenstva dôjdu.

5. Blahoslavení čistého srdca,
lebo oni Bohavidia.

6. Blahoslavení, ktorí tvoria pokoj,
lebo synmi božími oni budú sa menovať.

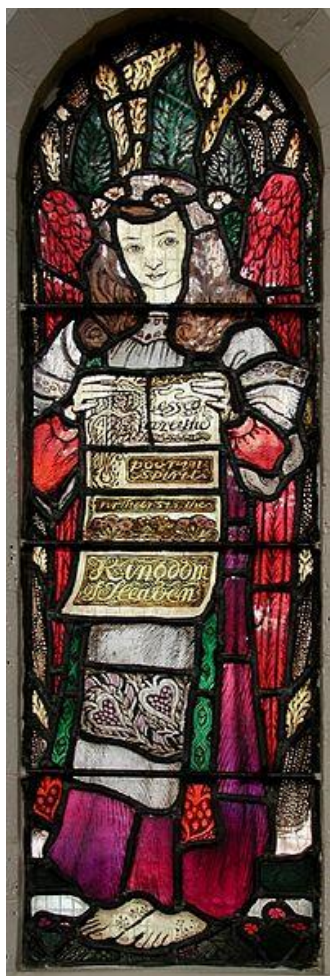
7. Blahoslavení prenasledovaní
pre spravodlivosť,
lebo ich je kráľovstvo nebeské.

8. Blahoslavení ste, keď vás hanobia a prenasledujú a luhajú na vás všetko zlé pre mňa; radujte a vesel'te sa, pretože vaša odplata hojná je v nebesiach; veď tak prenasledovali prorokov, ktorí boli pred vami.“

-osem blahoslavenstiev je obohatených oslovovaním zbožného zástupu, ktorý rečníka obklopil: „Vy ste soľ zeme; Ak však soľ stratí chuť, čím bude osolená? Na nič nie je už súca, len ju vyhodit', aby ju ľudia pošliapali. Vy ste svetlo sveta. Mesto, ktoré leží na vrchu, nemôže byť skryté. Ani sviecu nezažihajú a nestavajú pod nádobu ale na svietnik a svieti všetkým v dome; Tak sviet' vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a velebili vášho Otca, ktorý je na nebesiach

2. obrazový typ *Kázeň na hore*

www v súvislosti s *krížom hugenotským*: osem blahoslavenstiev je symbolizovaných ôsmimi bodkami na koncoch ramien kríža hugenotského

Osem blahoslavenstiev: „Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je nebeské kráľovstvo“ (text písaný na listine vitráže okna v Clapham Svätopeterskom Reginald Hallwarda)

Osem bohov z Chmúnewu - staršie hornoegyptské *chtonické* božstvá ešte z preddynastického obdobia; Chmún/Chmúnew/Chemen - lokalita Hermopolis na brehu Nílu blízko Achetatonu; pozri *Horný Egypt*; osem; Kematef

http://sk.wikipedia.org/wiki/Hermopolisk%C3%A9_Osmoro

Biedermann: symbolicko-kozmozologický pojem vychádzajúci z kňazských škôl staroegyptského mesta Chmuneva (gréč. Hermopolis - mesto ôsmich); kým iné náboženstvá uprednostňovali pojem *devár*, tu špekulatívne formulovali proces premeny počiatočného *chaosu* do personifikovaných mužsko-ženských duálnych systémov: *Nun* a *Naunet/Nunet* predstavovali pravodstvo v mužskej a ženskej podobe (stáli na čele *Ôsmich bohov z Chmunewu*); *Huh/Hehu* a *Haubet/Hehut* nekonečný priestor; *Kuk/Keku* a *Kauket/Kekut* temnotu; *Amun/Amon* a *Amaunet/Amonet* prázdnotu; táto osmica dala život živočíchom typu *žiab* a *hadov*, žijúcich v prabahne; z nich sa vyvýšil prapahorok, z ktorého boh *slnka* (meno...*Ré, Amón* ?) vytvoril *lotosový kvet*; z tejto *kozmológie* pochádza neskorší najvyšší egyptský boh *Amón*

Zamarovský: *Nun* (boh pravodstva) bol skôr ako svet a svet bol jeho výtvorom a až keď vykonal svoje dielo, mohli nastúpiť ďalší bohovia; svet sa vynoril z Nunovho pravodstva podobne ako ostrov po opadnutí nilských záplav; najprv sa objavil vrchol svetového prapahorku, potom suchá zem a nakoniec Zem s Egyptom uprostred

[http://sk.wikipedia.org/wiki/Re_\(bo%C5%BEstvo\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Re_(bo%C5%BEstvo))

http://sk.wikipedia.org/wiki/Hermopolis%C3%A9_Osmoro

osem budhistických symbolov - zobrazenie základných *budhistických* článkov:

- 1.koleso - symbol *Buddhu*, *budhizmu*, náuk o duši; pozri *čakra*
- 2.mušľa - symbol Buddhovho hlasu
- 3.slnecník - symbol najvyššej dôstojnosti
- 4.baldachýn - symbol vládcu-cisára
- 5.lotosový kvet - symbol *čistoty* (pozri *lotos*)
- 6.váza - symbol nebeského nápoja
- 7.dve ryby - symbol *plodnosti* a *šťastia*
8. uzol bez začiatku a konca - symbol života

osem kresťanských sviatostí - symbolizované *krížom maltézskym*; pozri *symbolsy číselné: 8*; (pozri *sedem sviatostí*?)

osem nesmrteľných - v čínskej kultúre postavy žijúce na *ostrovoch blažených*; boli to Čchang-Kuo-lao, Chung-li-čchüan, Chan-t'iang-c', Cho-sien-ku, Lien-čchaj-chuo, Li-t'ie kuaj, Lü-tung-pin, Cchao-kuo-čchiou; osmica zobrazovaná zvyčajne na terase ako práve pozdravuje boha dlhého života Šou-singa, letiaceho na žeriavovi (?...ďalšie varianty mena aj Šualu/Šou-lao/ Starý muž z južného pólu); osmica je obľúbeným námetom taoistickej *ikonografie*; tradičnými symbolmi ôsmich nesmrteľných: vejár, meč, fľaškovitá tekvica, kastanety, kvetinový košík, *bambus*, *flauta*, kvet

osemnohý kôň - *kôň osemnohý*

Osem podivínov z Jang-čou - skupina čínskych maliarov 18.storočia, neoficiálnych umelcov, ktorí nadviazali na tradíciu meditatívneho umenia a umenia individualistov Ču Ta a Š'-tcha, Su-Weja; priniesli osobitý uvoľnený štýl a na ich tvorbu nadviazala *šanghajska škola* a *kuo chue*; (Ting Nung, Čeng Sie, Li Šan, Luo Pchin, Wang Š'-čen, Chuang Čen, Kao Siang, Li Fang-jing, Kao Čchi-pchej, Chua Jen); pozri *čínske umenie*

osemramenný svietnik - *svietnik osemramenný*

osemuholník - *oktogón*

osídlenie - pozri *sídlisko 3*, *Kelti*, *kolónia*, *osada*

osika - *strom*, na ktorom sa podľa tradície obesil *Judáš Iškariotský*; pozri *drevo*

Osirapis - grécky a neskoršie latinský prepis posmrtného mena posvätného *býka* - *Hapiho*; podľa zvyku titulovať mŕtvych menom boha podsvetia *Usírewa*, bol nazývaný *Usírev-Hapi* > *Osiris-Hapi* > *Osirapis*; pozri *egyptskí bohovia*

Osireion - slávny chrám v Abyde (pôvodne Abdža; pozri *Usírev*), ktorý svoje meno dostal od antických autorov (grécke meno *Usírewa* je *Osiris*); v skutočnosti nebol *Usírewovým* chrámom ani hrobom, ale symbolickou hrobkou (pozri *kenotaf*) kráľa Setchiho I.; pôdorys 55 x 35 m, v prostriedku pilierová dvorana so *strechou sedlovou*, okolo ktorej je 17 komôr, a počínajúc vstupnou chodbou, ktorá má vyše 100m, je bohato vyzdobená reliéfmi; hrobku dal Setchi vystavať na pamiatku svojej návštevy tamojšieho *Usírevovho* hrobu (v mieste, kde podľa mýtu pochovaná *Usírevova* hlava); porovnaj *Isaion* späť s kultom *Isis*; pozri *grécke chrámy*, *chrám rímsky*

Osiris - meno egyptského boha podsvetia *Usíreva*, užívané v *antickom Grécku* a *Ríme* (*Osiris* mal aj podobu *oka*); stal sa podsvetným sudcom a jeho duša sa prevtelila do *Apisa*, posvätného býka (pozri *Osirapis*); *atribútom* Osirisa bol *brečtan* a *céder*; najčastejšie zobrazovaný ako mumifikovaný

človek s prekríženými pažami na prsiach, v rukách drží korbáčky a žezlo, na hlave *korunu* s pštrošmi perami; sedí alebo leží; tiež zobrazený ako človek s hlavou zvierat'a, identifikovaný nápisom; v zobrazeniach zastupovaný aj *bárkou mŕtvych* alebo stĺpom *džed*; pozri *Eset/Isis*, *Anupew/Anubis/Anup*; *Sarápis/Serápis*, *bennu*, *rímska mytológia*, *grécka mytológia*; *podsvetie*, *egyptski bohovia*; *brečtan*

www v súvislosti s heslom *farby Egyptanov*: zelená bola farbou vegetácie a života; robiť „zelené veci“ bolo výrazom pre užitočnosť, životaschopnosť a cieľavedomosť; boh Osiris býval zobrazovaný so zelenou pokožkou – tzv. Veľkou Zelenou; zelený *malachit* sa považoval za symbol radosti a zem blaženej smrti bola opisovaná ako „*pole malachitu*“ (porovnaj *umenie zomrieť/ars morendi*); čierna (kem) symbolizovala *smrť* a *noc*; boha posmrtného života Osirisa Egyptania nazývali aj Čierny

tzv. **osiriské sochy** - zobrazenia egyptských vládcov v podobe *Usíreva*; niektoré zo sôch sú *kolosálnych* rozmerov (samotných kolosálnych Usírevových sôch je veľmi málo)

oslava - sláva

Oslava boha - Oslava Boha na nebi

Oslava Boha mučeníkmi/Chválenie Pána mučeníkmi - (7,9-17); **Potom som uvidel** (sv. Ján) **a hľa, veľký zástup zo všetkých národov, kmeňov ľudí a jazykov** (paralela k *Babylonskej veži* z Genezis 11), **ktorý nikto nemohol spočítať** (mŕtvi nie sú v nejakom medzistave na nejakom oddelenom mieste, ale hneď po smrti u Pána). **Stáli pred trónom a pred Baránkom, oblečení do bieleho rúcha** (slávnostné rúcho i odev čistoty), **s palmami v rukách** (symbol mučeníctva; možno narážka na *slávnosť stánkov*), **volali mohutným hlasom: „Za spásu (vďačíme) nášmu Bohu, ktorý sedí na tróne** (sediaci na tróne = vladárska a sudcovská pozícia), **a Baránkovi (Kristovi)!“ Všetci anjeli stáli okolo trónu, starších a štyroch bytostí, padli na tvár pred trónom, klaňali sa Bohu a volali: „Amen! Dobrorečenie a sláva a múdrosť a vďaka a česť a moc a sila nášmu Bohu na veky vekov (sedem čestných prívlastkov Boha). Amen.“ I prehovoril jeden zo starších** (odkaz na apokalyptických starcov z kapitoly 4,4; 4,10-11) **a povedal mi: „Kto sú títo** (nie je to otázka, ale biblický výraz pripravenosti odpovedať na otázku) **oblečení do bieleho rúcha** (rúcho čistoty a nevinnosti) **a odkiaľ prišli?“ Povedal som mu: „Pán môj** (gréč. tvar Kyrie moy naznačuje, že ide o nebeskú bytosť), **ty to vieš.“ A on mi povedal: „To sú tí, čo prichádzajú z veľkého súzenia** (géc. thipsis megalé - posledné a najmäčšie súzenie pred koncom vekov; odkaz na Daniela 12,1]; *eschatologické* bolesti a utrpenie Božieho ľudu; strádanie maloázijských zborov; mučeníci za vieru) **a oprali si** (v zmysle očistenie od hriechu; ani martýri nedosahujú spasenie svojím hrdinstvom, ale iba milosťou danou Spasiteľovou obetou na kríži) **rúcha a zabieli** (v zmysle posvätenie) **ich v krvi Baránkovej** (završenie spásy prostredníctvom Kristovej obeti; spása darovaná krstom a preverená obeťami a prenasledovaním). **Preto sú pred Božím trónom a dňom i nocou mu slúžia v jeho chráme** (státie pred trónom nie je záhaľkou, ale službou; podľa iného výkladu sa nejedná vôbec o palác či chrám, ale o symbol Božej prítomnosti). **A ten, čo sedí na tróne, bude prebývať nad nimi** (rozprestrie nad nimi svoj stan; starozákonný obraz Boha ako stanu nad veriacimi). **Už nebudú viac lačniť, ani žízniť** (odkaz na starozákonné zasľúbenia), **nebude dorážať na nich slnce, ani horúčava** (citát z Izaiáša 49,10; odkaz na ťažkosti putovania Izraela po púšti; Boh už svojich nebude chrániť, lebo ich nič nebude ohrozovať), **lebo Baránok, čo je uprostred trónu** (najtesnejšia blízkosť Bohu a trónu; podiel Krista na Božej moci), **bude ich pásť** (titul Krista *Dobrého pastiera*), **dovedie ich k prameňom vôd života** (odkaz na *rajskú záhradu* a *rajské rieky* a *vodu života*) **a Boh im zotrie každú slzu z očí**“ (odkaz na Izaiáša 25,8).

-videnie predbieha udalosti a predstavuje triumfujúcu cirkev už po *Poslednom súde*; spevom oslavuje víťazstvo Boha a svoje spasenie; zhromaždenie okolo Božieho trónu vytvára niekoľko nebeských stupňov: štyri bytosti, starší, anjeli a cirkev

-alternatívnym názov je *Klaňanie Baránkovi*; ide o mätúci názov, ktorý sa vyskytuje v súvislosti aj s inými kapitolami

-vo výtvarnom umení námet Chválenie Pána mučeníkmi zobrazuje *Baránka Božieho* so svätožiarou na hlave; obklopujú ho symboly štyroch evanjelistov (pozri *tetramorf*), anjeli a postavy starcov (pozri *Dvadsaťštyri starcov*); tým sa kompozícia približuje námetu *Hora Sion* (14,1-5); veta „Baránok ich povedie k prameňom vôd života“ je vyjadrená štyrmi prameňmi, ktoré vytekajú z pahorka, na ktorom stojí Baránok; vodné prúdy symbolizujú štyri evanjeliá a súčasne odkazujú na *rajské rieky* a živú vodu, od ktorých je odvodená ikonografia Hory Sion; námet

Uctievanie Baránka tvorí strednú dosku otvoreného *Gentského oltára* od bratov van Eyckovcov (1425-1432); hlavnými prvkami mnohofigurálnej kompozície sú štyri procesie spravodlivých, anjeli obklopený oltár s Baránkom, nad ktorým sa vznáša Duch Svätý v podobe bielej holubice, a pod ním prameň živej vody v podobe studne (odkaz na kresťanskú alegóriu *studňa života*); v popredí na pravej strane sa nachádza dvanásť apoštolov v bielych šatách, sv. Barnabáš s *tonzúrou* (sprevádzal Pavla na jeho prvej misijnej ceste) a sv. Pavol; za nimi je skupinka mučeníkov v červených *ornátoch*; vľavo od prameňa života stoja tí, ktorí uverili v Krista „skôr ako prišiel“: niekoľko starozákonných prorokov, medzi nimi *Izaiáš* v modrom plášti a červenej pokrývke hlavy, *cirkevní otcovia* a *cnostní pohania* - kresťania duchom, mimo iných aj básnik *Vergílius* v bielom odeve s vavrínovou ratolesťou v ruke (vo štvrtej časti básnickej zbierky *Bucolica*/Pastierske spevy predpovedal príchod *Zlatého veku*, čo stredovekí cirkevní otcovia vysvetľovali ako predzvesť Kristovho narodenia); nad touto ľavou skupinou smeruje do stredu kompozície procesia svätcov; zhora z pravej strany smeruje k oltáru s Baránkom skupina mučeníc na čele s *Uršulou Kolínskou*, ktorá drží v ruke šíp (sv. Uršula bola dcérou britského kráľa a spolu so svojimi spoločníčkami sa plavila na lodi do Kolína, aby sa zúčastnili svätej púte; panny boli umučené *Hunmi*).

-jeden z typov zobrazenia *Baránka božieho*; tento *motív* sa nachádza v strednej časti *triptychu Gentského oltára* od bratov Eyckovcov (1432); baránok Boží je na ňom zobrazený s kalichom, do ktorého strieka krv (pozri *Ukrižovanie*, sv. *grál*), a je obklopený anjeli, ktorí nesú *pašiové nástroje*; je dielom Jánovho staršieho brata *Huberta van Eycka* a patrí k najznámejšej časti *Gentského oltára*; pozri *apokalyptické motívy*, *biblia*; *Adorovanie Baránka*

(7,9-10; 7,13-14. Oslava Pána mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi. Ján a anjel** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

(7,9-10; 7,13-14. Oslava Pána mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi. Ján a anjel** (Apokalypsa z Valladolid, r. 970)

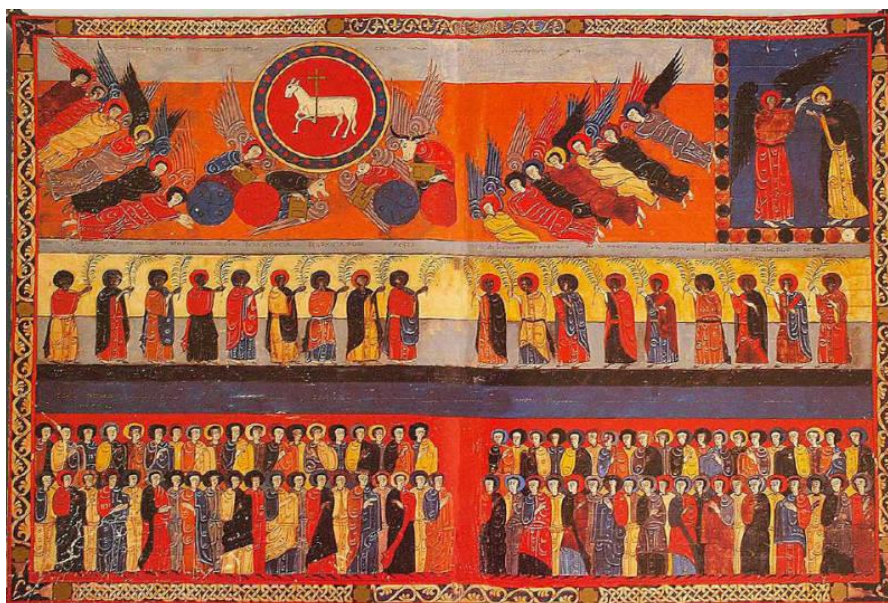
(7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (**Beatova apokalypsa**, 975)

(7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (**Beatova apokalypsa**, 975)

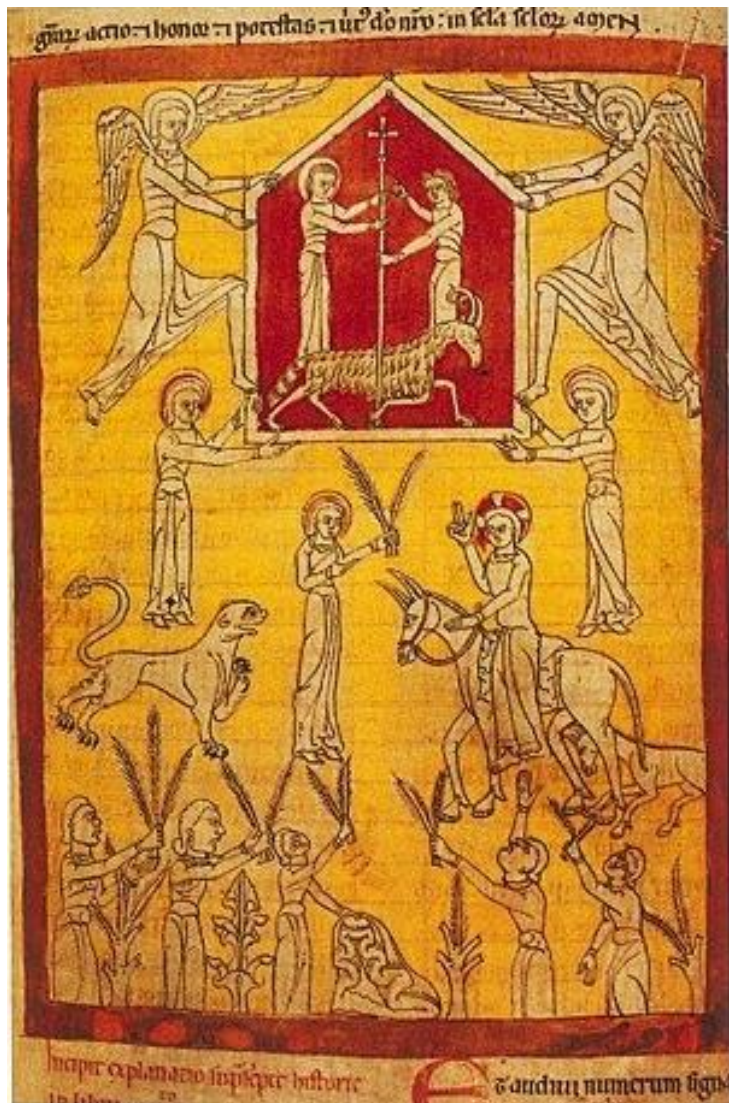
(7,9-17. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Beatus Escalada, pol. 10.st.)

(7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Beatus Facundus, 1047)

(7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Beatus Silos, 1109)

(7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Kľaňanie Baránkovi** (Beatus Lorvão, 1189)

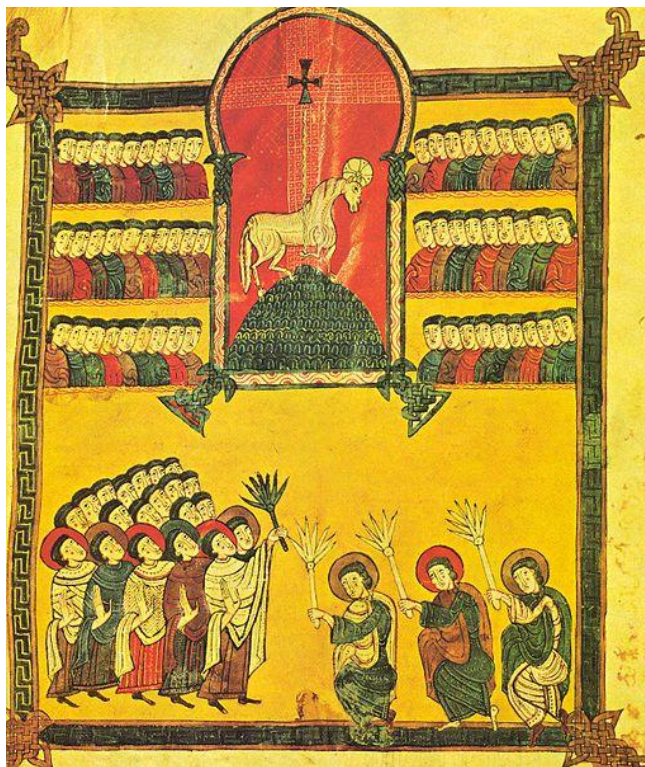
(7,1-12. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Beatus Huelgas, 1220)

(7,1-12. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Beatus Arroyo, 1. pol. 13. st.)

(7,1-12. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Beatus Manchester, 1175)

(7,9-17. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Beatus Osma, 1086)

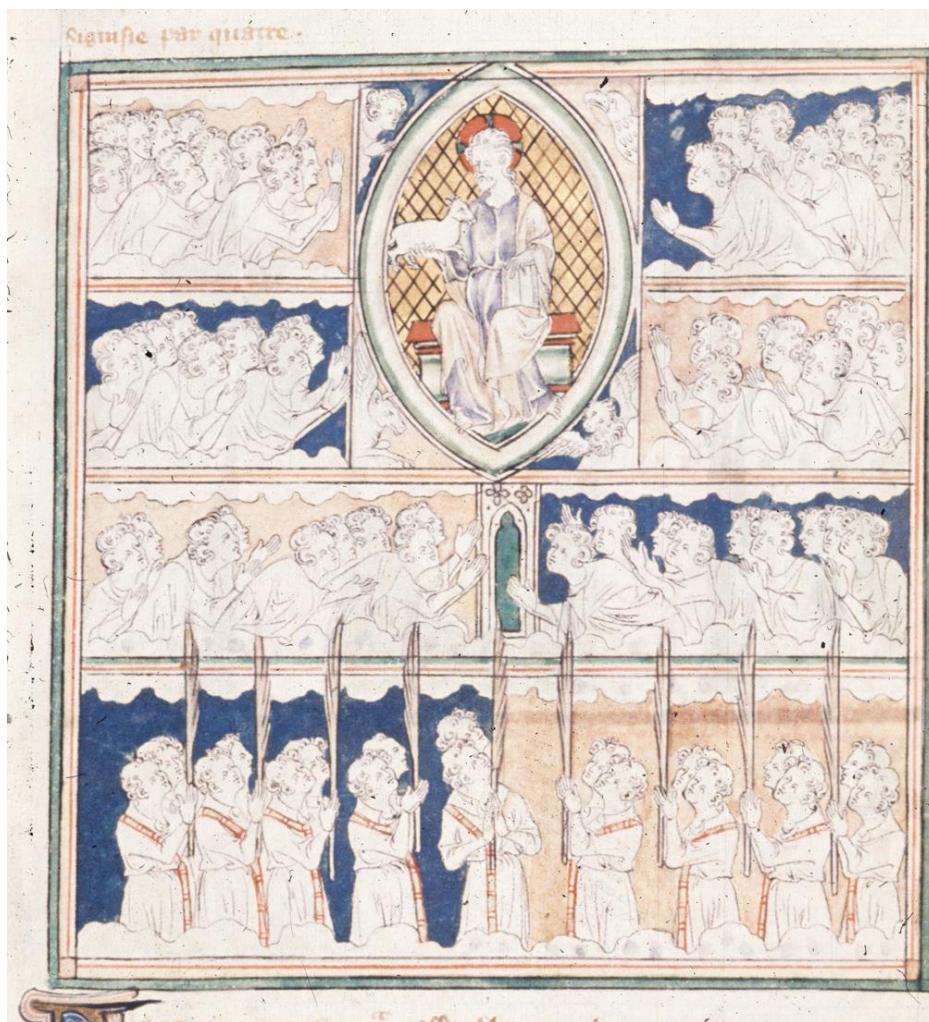
(7,1-3. Poznačenie božích služobníkov; 7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Anjeli zadržávajú štyri vetry.** Klaňanie Baránkovi (Apokalypsa Jánova, 14.st.)

(7,13-14. Oslava Boha mučeníkmi). **Sv. Ján a starší** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14. st.)

(7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(7,9-11. Oslava Boha mučeníkmi). **Klaňanie Baránkovi** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14. st.)

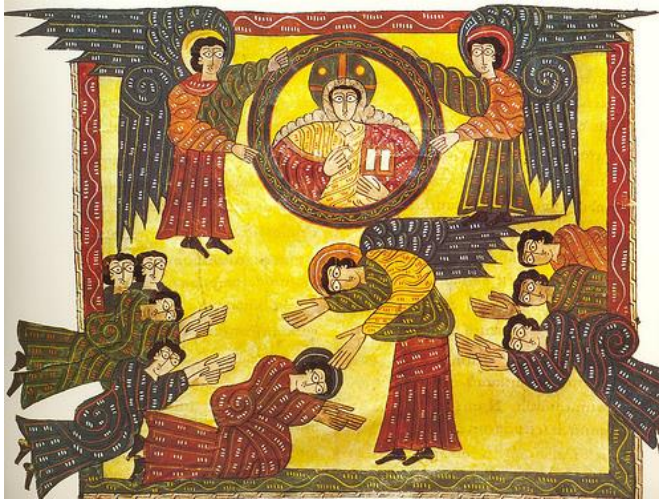
(7,9-17. Rozlomenie šiestej pečate. Oslava Boha mučeníkmi). **Počet vyvoleného Božieho ľudu**
(Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

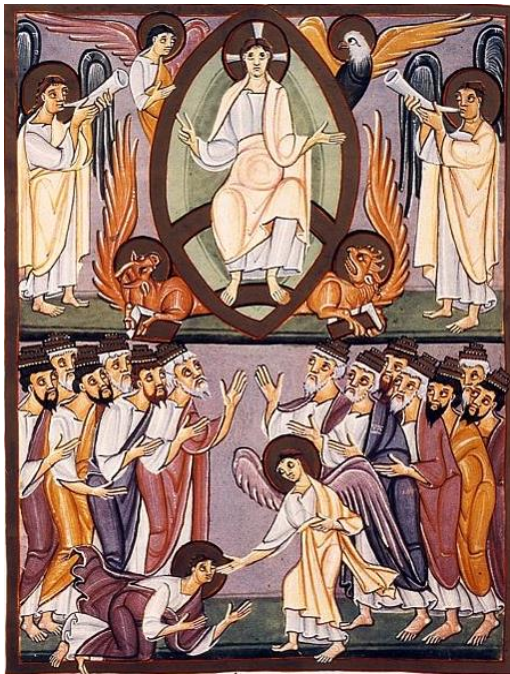
J. Duvet: Nespočetné zástupy pred Božím trónom. Oslava Boha mučeníkmi. Sv. Trojica, dvadsať štyri starších, Panna Mária a Ján Krstiteľ. Ján Evanjelista a starší (rytina, 1546-1555)

Oslava Boha na nebi/Oslava Boha - (*Zjavenie Jána 19,1-4*); **Potom som počul** (sv. Ján) **akoby mohutný hlas veľkého zástupu v nebi volajúceho** (anjelov): **Aleluja** (z hebr. hallelu-jah – chváľte Boha)! **Spása, sláva i vláda nášmu Bohu, lebo pravé a spravodlivé sú Jeho súdy, keď odsúdil veľkú neviestku** (Rím; odkaz na 17,1-18: *Neviestka babylonská*), **ktorá kazila zem svojím smilstvom** (modloslužobníctvom; podobne Jeremiáš 51,25), **a z jej rúk požiadal krv svojich služobníkov** (podobne 2Kráľov 9,7)! **A druhý raz volali** (odkaz na liturgickú prax): **Aleluja** (náprotivok k 18,9: Silný anjel o páde Babylonu; radostné „aleluja“ nebeských bytostí v protiklade k „beda“ pozemských kráľov, kupcov a lodiarov; nebeský spev anjelov je zhodnotením: všetko, čo Boh vykonal, je dobré; nateraz sú zabudnuté hlbiny a úpadky vykreslené v predošlých kapitolách)! **Jej dym** (neviestky – Ríma) **vystupuje na veky vekov** (podobne 18,9: *Silný anjel o páde Babylonu*; porážka modloslužobníctva a hriechnosti Rímskej ríše je definitívna)! **Nato padlo dvadsaťštyri starších a štyri bytosti, klaňali sa Bohu, ktorý sedí na tróne, a volali: Amen! Aleluja** (amen a aleluja boli súčasťou kresťanskej liturgie všetkých čias)!

-námet Oslava boha tvorí epizódu témy *Posledné veci na konci sveta* (19,1-21); po nej nasleduje *Vítanie nebeského ženicha* (19,5-8); súčasťou kapitoly je *Smrť neviestky* (19,2); pozri apokalyptické motívy, dvadsať štyri starcov; kompozícia pásová

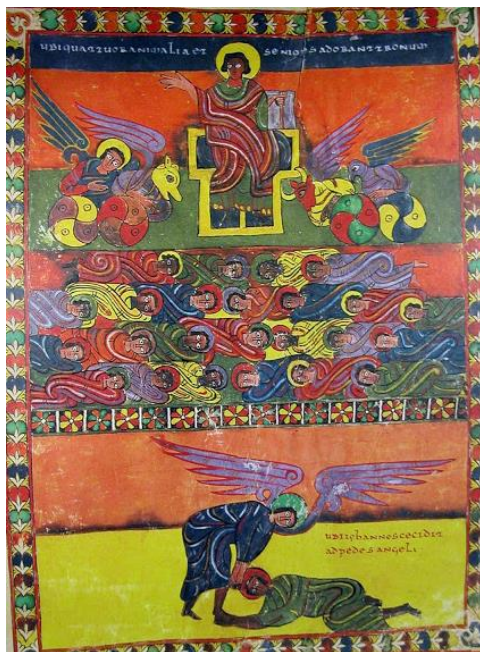

(19,5-6; 19,10. Oslava Boha na nebi. Vítanie nebeského ženicha). **Klaňanie svätých na nebi. Ján ďakuje anjelovi** (Beatus Escorial, 950-955)

(19,5-6; 19,10. Oslava Boha na nebi. Vítanie nebeského ženicha). **Klaňanie starších. Ján ďakuje anjelovi** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

(19,5-10. Oslava Boha na nebi. Vítanie nebeského ženicha). **Klaňanie svätých na nebi. Ján ďakuje anjelovi. Los santos del cielo alaban a Dios** (Beatus Millan, 10.-12.st.)

(19,5-6; 19,10. Oslava Boha na nebi. Víťanie nebeského ženícha). **Kľaňanie svätých. Ján d'akuje anjelovi** (Beatus Escalada, pol. 10.st.)

(19,5-6; 19,10. Oslava Boha na nebi. Víťanie nebeského ženícha). **Kľaňanie svätých. Ján d'akuje anjelovi** (Beatus Facundus, 1047)

(19,1-2. Oslava Boha na nebi). **Vít'azný baránok. Smrt' neviestky** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

(19,1-10. Oslava Boha na nebi. Víťazenie nebeského ženícha). **Vít'azný baránok - Smrť neviestky. Svadba Baránkova** (Rukopis Apokalypsy, London British Library, 13.st.)

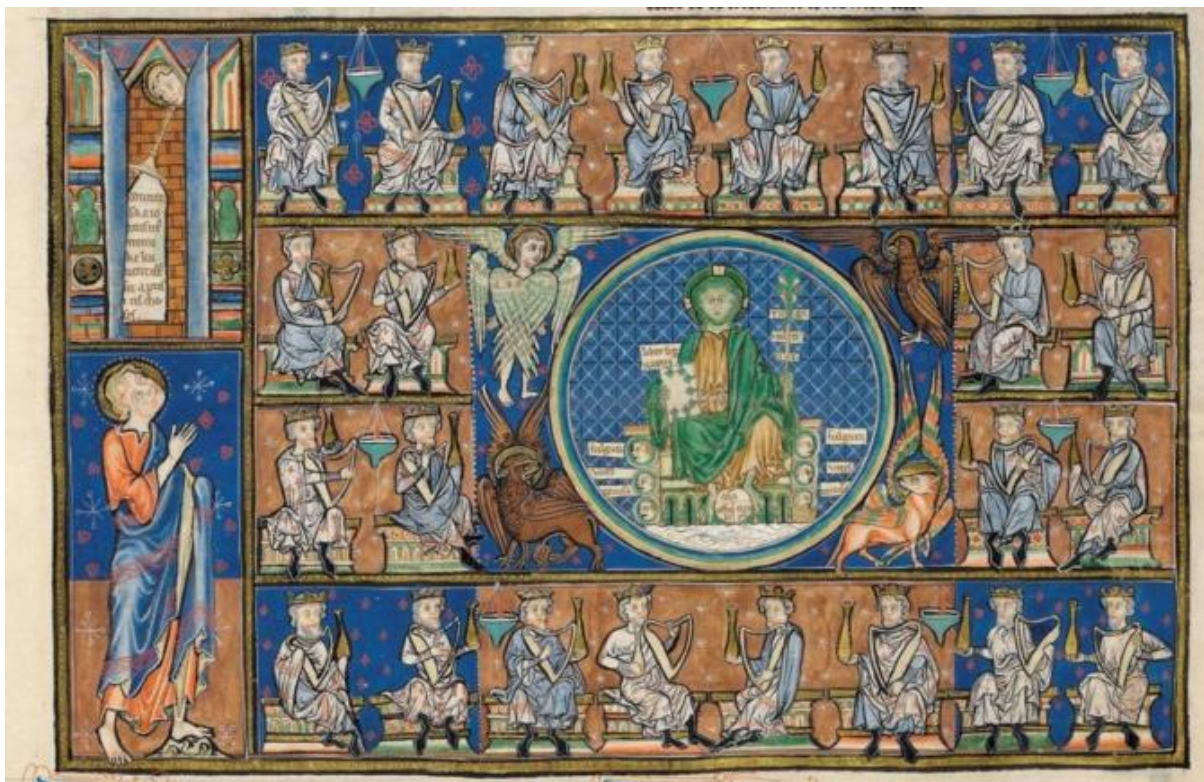
(19,1-2. Oslava Boha na nebi). **Vít'azný baránok. Smrť neviestky** (Apokalypsa Douce, 1270-1272)

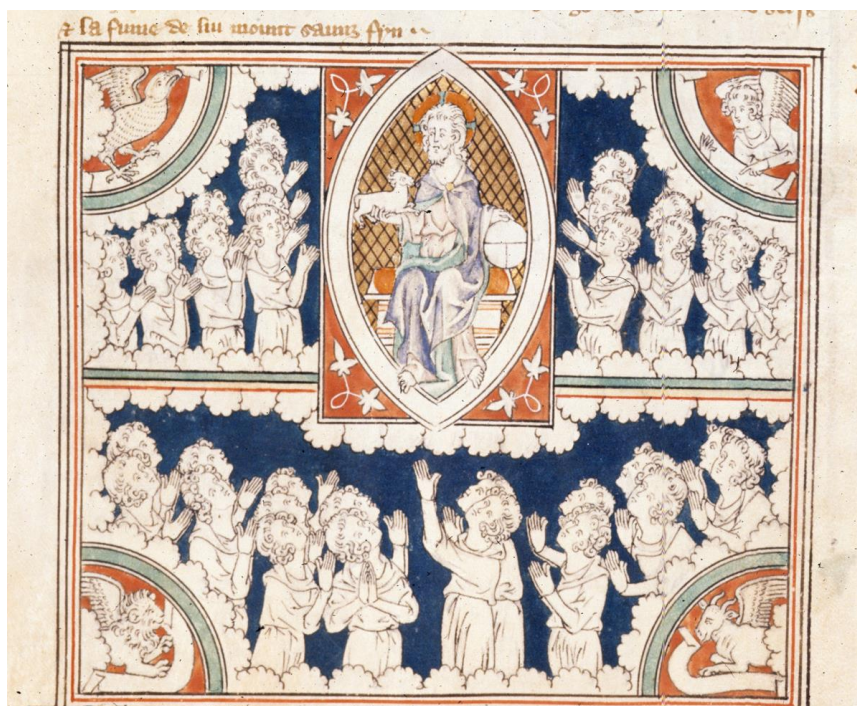
(19,1-2. Oslava Boha na nebi). **Vít'azný Baránok. Smrt' neviestky** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

Neviestka babylonská (iluminácia zo spisu Herrady Landsberga: Hortus deliciarum, 12.st.)

(19,1-4. Posledné veci na konci sveta. Oslava Boha na nebi). Dvadsaťštyri starcov v nebeskej trónnej miestnosti (Apokalypsa Trinity, 1242-1250)

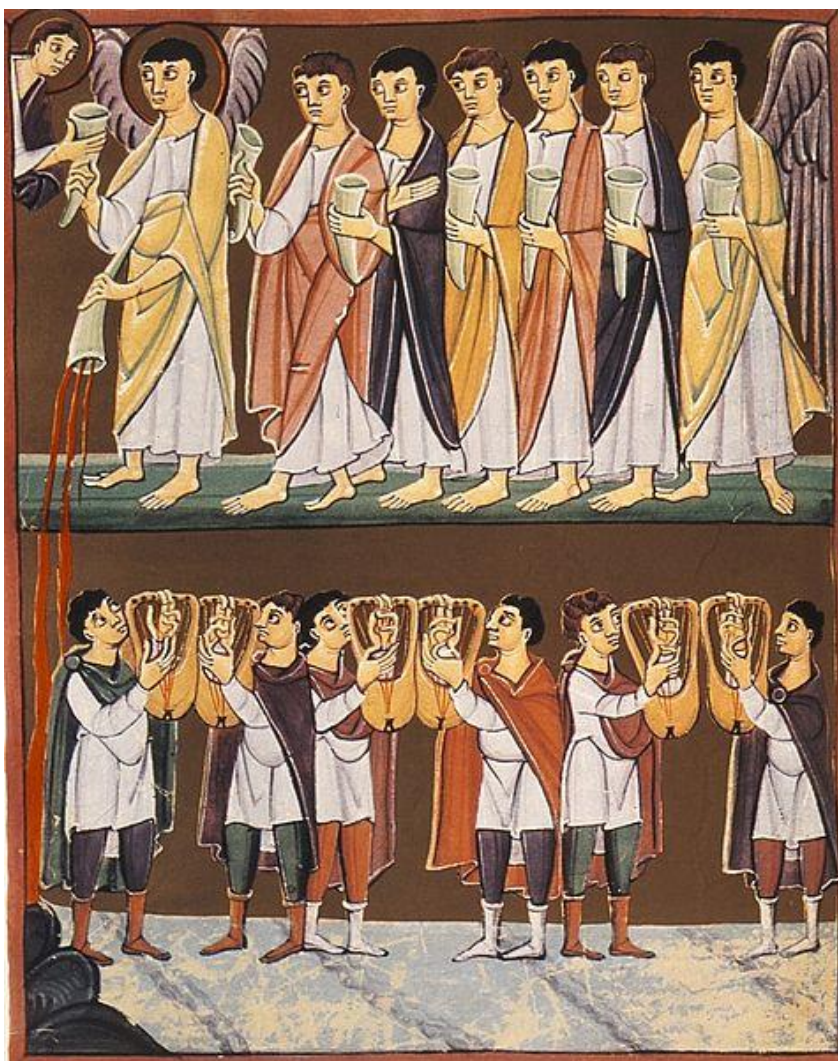

(19,1-2. Posledné veci na konci sveta). **Oslava Boha na nebi** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

Oslava Boha pred plágami - (Zjavenie Jána 15,2-4); **Videl som** (sv. Ján) **iné veľké pravdivé znamenie na nebi** (iné ako v 12,1-3: *Žena odetá do slnka*): **sedem anjelov so siedmimi poslednými plágami, lebo nimi sa dovršuje Boží hnev** (pokračovanie a završenie pohrôm z 6,1-17: *Apokalyptickí jazdci*; 8,7-13: *Trúbenie štyroch anjelov*; 11,15-19: *Zatrúbenie siedmej poľnice*). **Videl som niečo ako sklené more** (podobne 4,6: *Oslava Boha stvoriteľa*) **zmiešané s ohňom** (blesky ohlasujúce posledný súd),

a tí (mučeníci za vieru, kresťania), čo zvíťazili nad šelmou a jej obrazom a nad číslom jej mena (odkaz na 13,18: *Zemská šelma*), **stojá na tom sklenom mori, majú Božie citary** (nástroje velebenia Boha) **a spievajú pieseň Mojžiša, služobníka Božieho, a pieseň Baránkovu: Veľké a predivné sú Tvoje skutky, Pane, všemohúci Bože** (hebr. el Šadaj = staré Božie meno; podobne 4,8: *Oslava Boha stvoriteľa*; 11,17: *Zatrúbenie siedmej polnice*; 16,7: *Vyliatie štyroch čiaš*)! **Spravodlivé a pravé sú Tvoje cesty** (podobne Žalm 145,17 > *Deuteronomium* 32,4), **Kráľ národov** (odkaz na *Jeremiáša* 10,7)! **Kto by sa nebál, Pane, a neoslavoval Tvoje meno** (odkaz na chválospev z *Exodu* 15,1-19; chválospev Božích skutkov vykonaných prostredníctvom Mojžiša a Ježiša; zdôraznenie paralely medzi vykupiteľským činom Baránka Krista a vyslobodením Izraela z egyptského zajatia pod vedením Mojžiša)?! **Ved' Ty jediný si svätý** (odkaz na *Deuteronomium* 32,4; *Daniel* 3,45), **a všetky národy prídu** (podobne *Izaiáš* 2,2-4 > *Jeremiáš* 16,19) **a budú sa Ti klaňať** (podobne Žalm 85,9), **že sa zjavili Tvoje spravodlivé súdy!**

-námet Oslava Boha pred pligami je epizóda z kapitoly *Sedem plig* (15,1-8); ďalšími epizódami sú *Sedem anjelov s čašami* a *Pieseň Mojžiša*; pozri apokalyptické motívy

(15,1-8. Oslava Boha pred pligami). **Sedem anjelov s čašami hnevu.** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

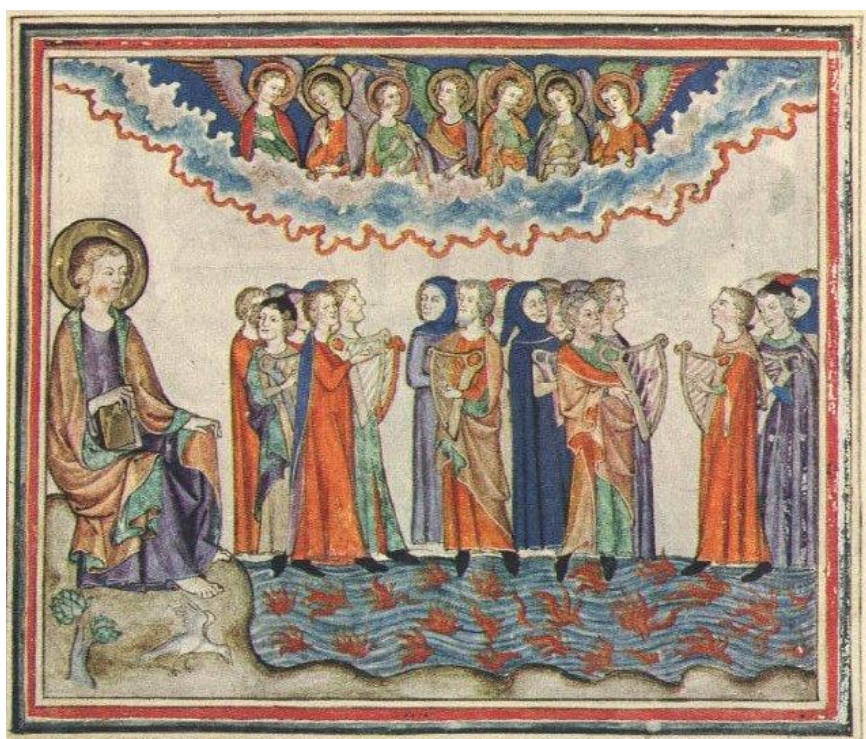
(15,1-8. Oslava Boha pred pligami). **Sedem anjelov s čašami hnevu. Pieseň Mojžiša** (Beatus Huelgas, 1220)

(15,1-16, 21. Oslava Boha pred pligami). **Pieseň Mojžiša** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

(15,1-3. Sedem plíag). **Sedem anjelov s čašami. Oslava Boha pred plíagami** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(15,1-3. Sedem plíag). **Oslava Boha pred plíagami. Sklené more** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(15,1-3. Sedem plíag). Sedem anjelov s čašami hnevu. Oslava Boha pred plíagami (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

Oslava Boha Stvoriteľ'a/Sedmopečatná kniha - (Zjavenie Jána 4,1-11); **A potom, hľa, videl som** (sv. Ján) **otvorené dvere na nebi a ten prvý hlas, ktorý som už počul ako zvuk poľnice, keď so mnou hovoril** (odkaz na anjela z kapitoly *Sedem svietnikov* 1,10), **povedal: Vystúp hore a ukážem ti, čo sa má diať potom. A hneď som bol vo vytržení ducha. Hľa, trón stál na nebi a na tróne bol Sediaci. Sediaci bol na pohľad podobný jaspisu a karneolu a dúha bola vôkol trónu, na pohľad podobná smaragdu. Okolo (Božieho) trónu bolo dvadsaťštyri trónov** (najvyššia hierarchia nebeských bytostí Tróny; starozákonní proroci; nebeský poradný zbor starších, ktorý sa účastní na súdení sveta, na riadení sveta; symbol 24 hodín dňa) **a na tých trónoch (videl som) sedieť dvadsaťštyri starších** (gréč. presbyteroi; v odkaze na kapitolu 7,13: Oslava Boha mučeníkmi, kde jedného z nich apokalyptik oslovuje Kyrie mou = Pán môj, vyplýva, že starci mali aj anjelský charakter) **odetých do bieleho rúcha** (kňazská funkcia) **a na hlavách mali zlaté vence** (kráľovská funkcia; podobne Zjavenie 14,14: *Hodina žatvy a oberačky*). **Z trónu vychádzali blesky, zvuky a hromy. Pred trónom horelo sedem ohnivých lúč, to je sedem Božích duchov; a pred trónom rozprestieralo sa sklené more, podobné kryštálu. Uprostred trónu a vôkol trónu boli štyri bytosti, plné očí odpredu i odzadu. Prvá bytosť podobná bola levovi, druhá býkovi, tretia mala ľudskú tvár a štvrtá bola podobná letiacemu orlovi. Každá z týchto štyroch bytostí mala šesť krídiel, zvonku i zdu plno očí a bez odpočinku volali dňom i nocou: Svätý, svätý, svätý Pán Boh vševládny, ktorý bol, je a príde! Vždy, keď tie (štyri) bytosti vzdali slávu, česť a vďaka tomu Sediacemu na tróne (Bohu Stvoriteľovi), Tomu, ktorý žije na veky vekov** (gréč. Palaios ton hemeron; palaios = pôvodný, nie znovunarodený; hemeron = každodenný, večný < hamera = deň; odkaz na Daniela 7,13; 7,22; podobne kapitola 10,6: *Anjel s otvorenou knihou*), **padli dvadsaťštyri starší** (gréč. presbyteroi) **pred Sediacom na tróne** (gréč. Kathémenos epi toy thronoy = Sediaci na tróne = Boh vševládny sudca), **kľanali sa Žijúcemu na veky vekov** (starozmluvný titul Boha a súčasne titul používaný pre Krista v starokresťanskej cirkvi, ktorý bol napriek ukrižovaniu stále živý), **hádzali svoje vence pred trón** (prejav úplnej závislosti a podriadenosti) **a volali: „Hoden si, Pane** (gréč. ho Kyrios) **a Bože náš** (gréč. kai ho Theós mas), **prijat' slávu, česť a moc** (gréč. dynamis; odkaz na formuláciu cisárskeho ceremonálu), **lebo ty si stvoril všetky veci: z tvojej vôle boli** (gr. ésan = boli /stvorené/; snáď vo význame: boli v mysli Boha ešte pred stvorením) **a sú stvorené** (zrejme liturgická modlitba cirkvi z apoštolských čias).“

- pre kapitolu Oslava Boha Stvoriteľ'a sa používa aj názov *Sedem ohnivých lúč*, ktorý odkazuje na verš (4,5); tiež sa používa názov *Videnie neba*, *Planica nebeská brána*, *Sedem fakiel*, *Videnie siedmich fakiel*, *Sklené more*, *Videnie štyroch apokalyptických bytostí*, *Veľká teofánia*, *Dvadsať štyri starcov*, *Jánovo videnie Boha v nebi*; nemýliť s kapitolou *Sedem svietnikov* (1,9-20); názov sa

riadi motívom, ktorý je zobrazený: apokalyptické bytosti, svietniky, sklené more apod.; pozri *apokalyptické motívy*; *Beatus/Beatova apokalypsa*

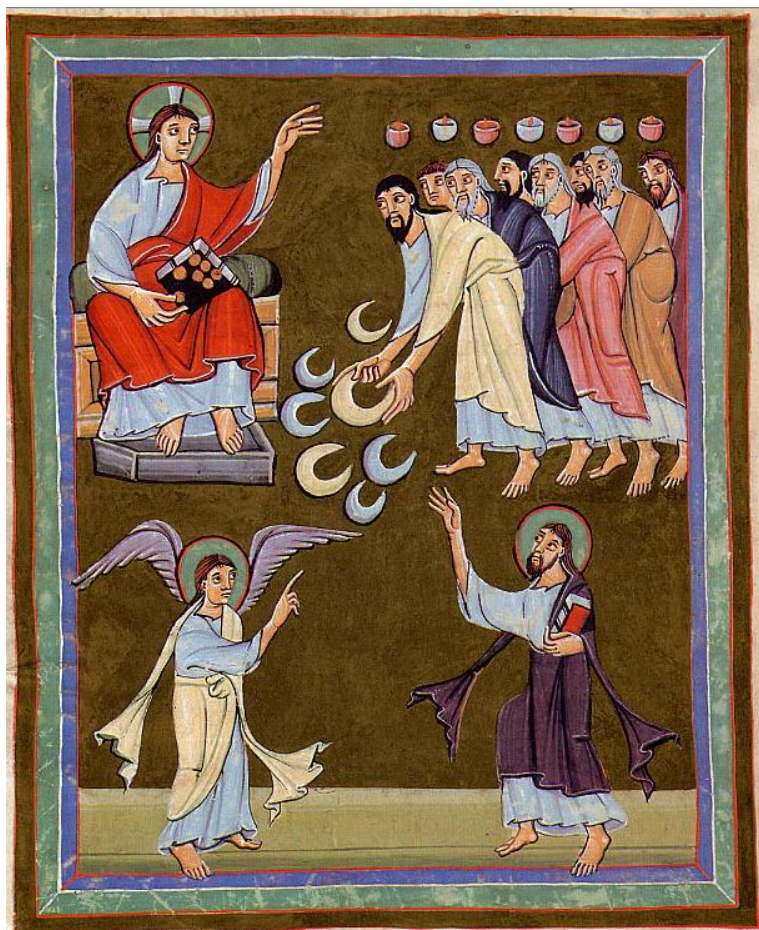
-námet v rámci *Sedmopečatnej knihy*; *Baránok Boží* je obklopený a oslavovaný štyrmi *apokalyptickými bytosťami* a *dvadsať štyri starcami* (4,9-11); tým sa líši napr. od *Apokalyptického baránka* z kapitoly (5,1-14), kde je Baránok zobrazený so knihou alebo zvitkom so siedmimi pečaťami alebo siedmimi zapečatenými zvitkami; v Oslave boha Stvoriteľa chýba baránok a namiesto neho sa objavuje *Kristus v majestáte*

(1,9-11. Sedem svietnikov. 4,1-11. Oslava Boha Stvoriteľa. 5,1-14. Baránok prevzal sedmopečatnú knihu). **Anjeli kresťanských zborov. Baránok so sedmopečatnou knihou. Štyri bytosti** (frontispice Apokalypsy, Biblia San Paolo fuori le Mura, 870)

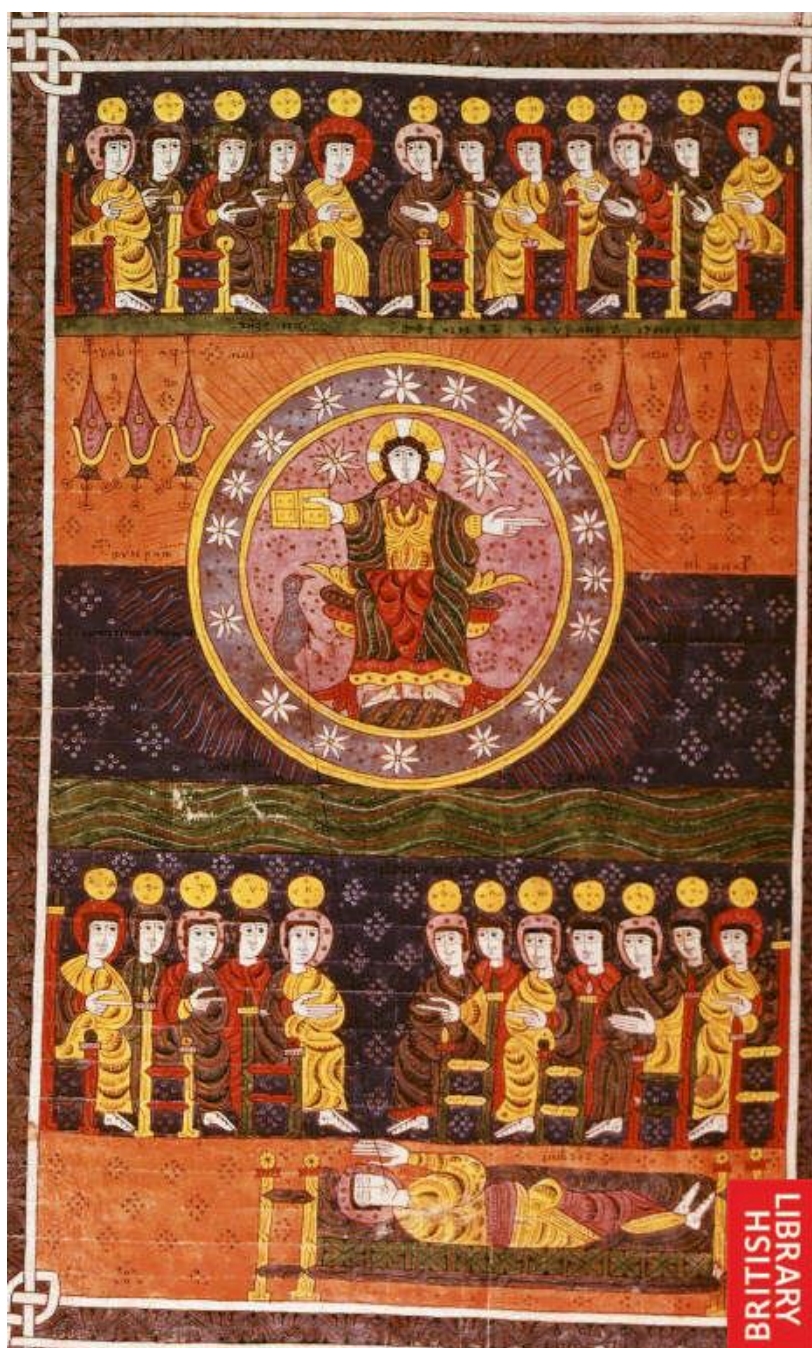
(4,2-6. Sedmopečatná kniha). **Oslava Boha Stvoriteľa** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

(4,9-11.Sedmopečatná kniha. Oslava boha stvoriteľa). **Kľaňanie dvadsiatich štyroch starcov**
(Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

(4,2-5. Oslava boha stvoriteľa). **Videnie Boha a dvadsaťštyri starších** (Beatus Arroyo 1. pol. 13. st.)

(4,2-6. Sedem ohnivých lámp). **Jánovo videnie Boha v nebi** (Beatus Silos, 1109)

(4,2-6. Sedem ohnivých lámp). **Jánovo videnie Boha v nebi** (Beatus z Turín, 1100)

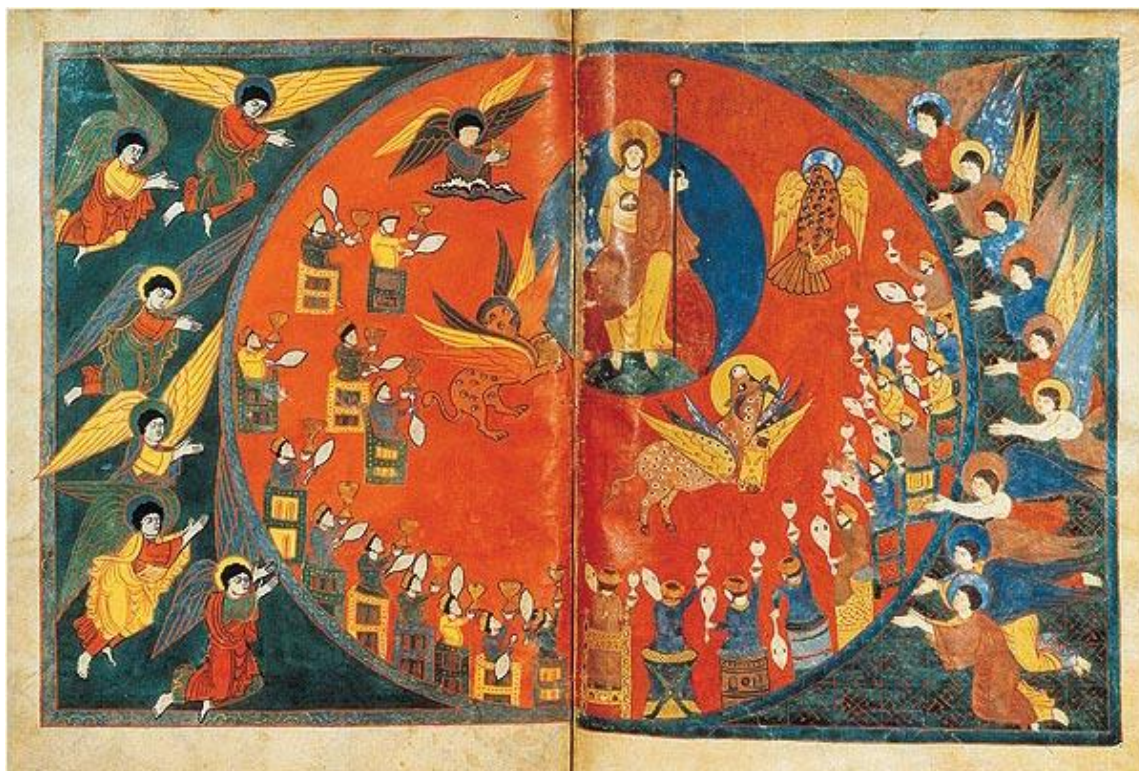
(4,3-5. Sedem ohnivých lámp). **Jánovo videnie Boha v nebi. Dvadsaťštyri starcov** (Beatus Girona, z 2.pol. 10.st.)

(4,3-5. Oslava Boha stvoriteľa). **Klaňanie starších** (Beatus Navarre, 12.st.)

(4,3-5. Oslava Boha stvoriteľa). **Videnie neba. Veľká teofánia** (Beatus Huelgas, 1220)

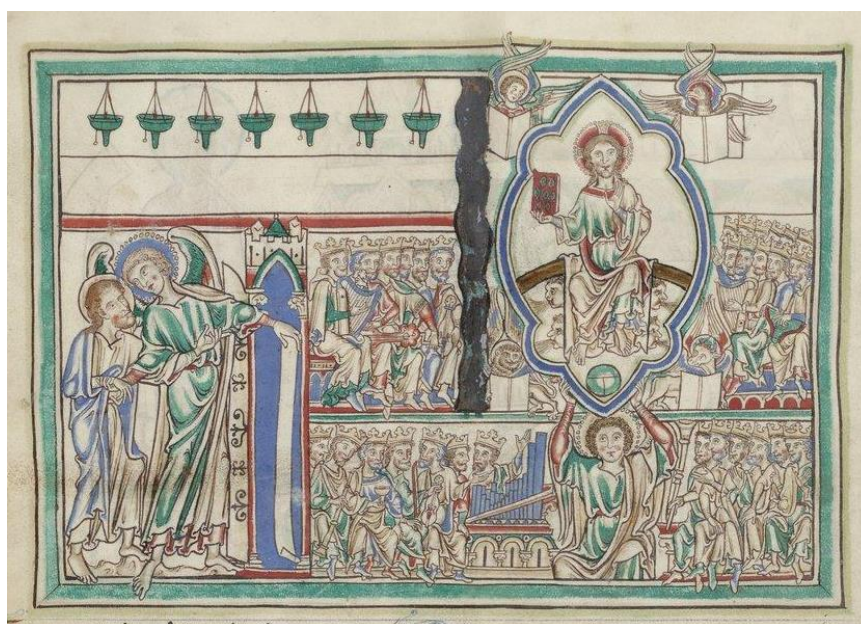
(4,3-5. Oslava Boha stvoriteľa). **Videnie neba. Veľká teofánia** (Beatus Sever, 1028-1072)

(4,2-6. Sedmopečatná kniha). **Oslava Boha Stvoriteľa** (Apokalypsa Douce, 1270-1272)

Neznámy nemecký majster: Videnie sv. Jána (1450)

(4,3-5. Sedmopečatná kniha. Oslava Boha stvoriteľa). **Sedem fakieľ. Kľaňanie starších**
(Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(4,6-8. Sedmopečatná kniha. Oslava Boha stvoriteľa. Videnie štyroch apokalyptických bytostí).
Štyri bytosti okolo trónu (Apokalypsa z Getty, 1255 - 1260)

(4,2-8. Oslava Boha stvoriteľa. Videnie štyroch apokalyptických bytostí). **Kristus a štyri šelmy.**
Majestas Domini (Beatus Ginevra, 1047)

(4,5. Sedmopečatná kniha. Oslava Boha stvoriteľa). **Sedem fakiel** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

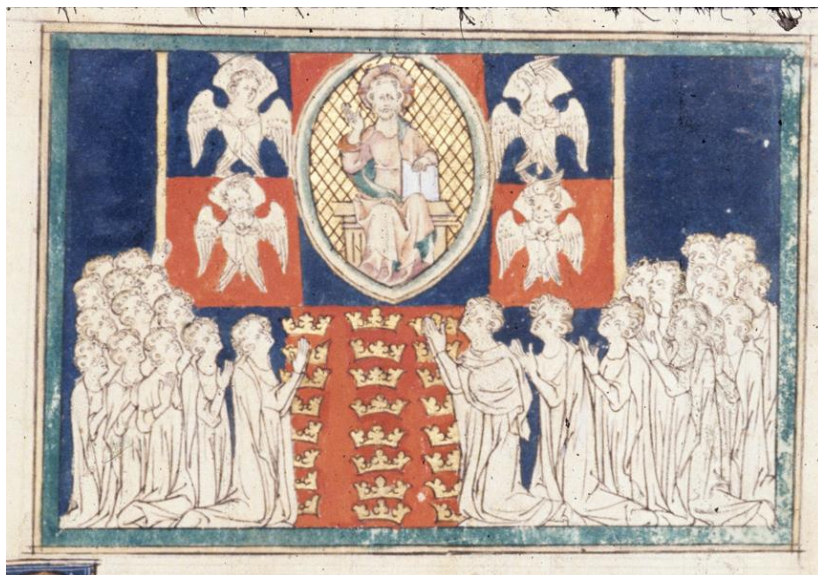
(4,5-8. Sedmopečatná kniha. Oslava boha stvoriteľa). Kristus na tróne s apokalyptickými bytosťami a dvadsiatimi štyrmi starcami (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(4,9-11. Sedmopečatná kniha) **Oslava boha stvoriteľa. Klaňanie dvadsiatich štyroch starcov** (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(4,1. Sedmopečatná kniha). **Ján stúpa do otvorenej nebeskej brány** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

(4,2-11. Oslava Boha stvoriteľa). **Kľaňanie dvadsaťštyri starších** (Apokalypsa 'Queen Mary, 14.st.)

(4,3-5. Oslava Boha stvoriteľa). **Kľaňanie starších** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(4,9-11.Sedmopečatná kniha) Oslava boha stvoriteľa (Apokalypsa z Trieru, 13.st.)

(4,1-11. Oslava Boha Stvoriteľa). Kristus a dvadsať štyri starších. Sv. Ján stúpa do neba (Welles Apocalypse, 1310)

(4,1-11. Oslava Boha Stvoriteľa). **Videnie neba** (Flámska apokalypsa, 1400)

J. Duvet: Sv. Ján povolaný do neba (1485- 1561)

A. Dürer: Otvorená planúca nebeská brána (1496-1498)

M. Gerung: Jánovo videnie Boha na nebi a starších (1546)

(Sedmopečatná kniha). Otvorená planúca nebeská brána (Lutherova biblia, 1545)

M. Gerung: Videnie neba (Ottheinrich-Bibel, 1530-1532)

(4,1-5. Sedmopečatná kniha). **Videnie 24 starcov. Planúci trón** (Tolkova apokalypsa, výtlačok z 1893)

V. Koreň: Klaňanie starších (1692-1696)

Ch. van Sichem II: Ježiš v nebi (drevoryt, 1657)

W. Blake: Štyri dvadsať starších kladie svoje koruny pred Boží trón (grafit, akvarel, 1803-1805)

H. J. Stock: Dvadsaťštyri starcov (20.st.)